

weken later, geschiedde, trof het volk als geheel nog dieper: er werd bekend-gemaakt dat uit de groep der gijzelaars die in interneringskampen in Noord-Brabant opgesloten zaten, vijf personen gefusilleerd waren als represaille voor een verzetsdaad waarvoor hun, gevangenen als zij waren, geen enkele verantwoordelijkheid aangewreven kon worden.

De vijf gijzelaars van Rotterdam

In de loop van '42 had zich in Rotterdam en omgeving een sabotagegroep van hoofdzakelijk CPN'ers gevormd die nauw samenwerkte met het z.g. Militair Contact van de CPN, de landelijke sabotage-organisatie welke in de herfst van '41 ontstaan was. De Rotterdamse groep noemde zich 'de Nederlandse Volksmilitie'; leider was de in 1908 in Rotterdam geboren Samuel Zacharias Dormits. Deze had een deel van zijn jeugd in Zuid-Amerika doorgebracht, was nadien in Den Haag gaan wonen, had van eind '37 af als vrijwilliger meegevochten in het Spaans-republikeinse leger en was, vermoedelijk in '39, weer naar Den Haag teruggekeerd waar hij in radio-onderdelen ging handelen. Hij was een overtuigd communist - en hij had militaire ervaring. Van de acties die hij vóór augustus '42 ondernam, kennen wij geen bijzonderheden; wij weten wel dat Dormits in de zomer van '42 aan de leiding van het Militair Contact, te weten aan Gerben Wagenaar, het plan voorlegde voor een spectaculaire aanslag: hij wilde midden in Rotterdam op het spoorwegviaduct tussen de stations Beurs en Delftse Poort een zware lading tot ontploffing brengen op het moment dat een trein met Duitse militaire verlofgangers dat punt zou passeren; de rails maken er een bocht en Dormits nam aan dat mede daardoor een deel van de wagons van het viaduct naar beneden zou storten. Wagenaar was het met hem eens dat de aanslag, als hij lukte, diepe indruk zou maken op de burgerbevolking, vooral op de arbeiders; hij droeg zorg dat Dormits de beschikking kreeg over een aanzienlijke hoeveelheid trotyl die afkomstig was van de Staatsmijnen waar Wagenaar enkele goede contacten bezat.

Op vrijdagochtend 7 augustus ca. kwart voor zeven slaagde de groep van Dormits er in, de explosieve lading op de plek te plaatsen die zij uitgekozen had; er liep van de lading een draad vermoedelijk naar een punt onder het viaduct waar Dormits of een van de leden van zijn groep zich verborgen opgesteld had. De trein met verlofgangers (uit contacten binnen de spoor-wegen wist men hoe laat hij vertrekken zou) had enige vertraging; toen een baanopzichter om tien voor zeven de plek waar de lading lag, per fiets passeerde, raakte hij de draad met zijn wiel of een trapper aan. Een klein deel